

Každá louka je jiná – možnosti úpravy závazků v agroenvironmentálních opatřeních

S nadcházející sezónou se opět vracíme k tématu významu závazků, které zemědělci každoročně uzavírají v rámci plnění zvolených agroenvironmentálních opatření. I přes předem definovaná pravidla a podmínky údržby dokáže systém stávajících agroenvironmentálních opatření (AEO) pružně reagovat na potřeby změn v nastavení termínů a počtu sečí či seče nedopasků, pokud tyto změny znamenají vyšší přínos pro biodiverzitu stanovišť. Často se setkáváme s názorem, že by zemědělci rádi přednastavený management s někým prodiskutovali, protože své pozemky důvěrně znají, a tuší, že jen prosté plnění požadavků není pro ně zrovna tím nejlepším řešením.

Přinášíme Vám proto informace, co v dané situaci můžete udělat. Pokud se nad individuálním přístupem zamýšlíte, nabízíme Vám pomoc ve formě konzultace či zprostředkování jednání s příslušným orgánem ochrany přírody, který má pravomoc o tomto individuálním řešení rozhodnout. Neobávejte se administrativy ani času, který vyřízení žádosti budete věnovat, Vám svěřená část přírody a krajiny si ho určitě zaslouží.

Slovo *agroenvironmentální* se skládá ze dvou rovnocenných částí „agro“ a „envi“, zjednodušeně řečeno – zemědělství a životní prostředí. Bohužel se význam druhé části pojmenování nějak v praxi vytrácí... Přínosy tady určitě jsou, vzrostla například výměra trvalých travních porostů a zmenšilo se tak množství aplikovaných minerálních hnojiv, snížila se eroze. Je však dobré se ptát nejen na rozsah, ale i na jejich kvalitu. A s tou už je to horší, lapidárně řečeno: louky rychle a pečlivě vysečené v přibližně stejném termínu jsou sice na pohled pěkné, ale druhově chudé. Je to škoda – louky a pastviny jsou v našich podmínkách cenným polopřirozeným stanovištěm. Je na ně vázáno mnoho druhů rostlin i živočichů, které se samozřejmě liší podmínkami, jež potřebují pro svůj život. A to je v rozporu s úředně jednotným nastavením agroenvironmentálních opatření – *jednotný* je termín, *jednotný* je počet sečí pro celou Českou republiku, v nížinách i na horách. Pravda, ve zvláště chráněných územích se nabízí více možností. Mnohem větší výměra luk se však nachází mimo ně. Tam jde o tzv. základní management (B1) s první sečí do 31. 7. a druhou do 31. 10.

Proč ale sekat jednotně všechny louky – někde biomasu ani sedláci nepotřebují,

Rozkvetlá louka u Životic u Nového Jičína

© R. Jarošek

někde v druhé seči „honí vzduch“, někde by raději se sečí posekali? Prostě protože musí, vyplývá to z jejich závazku. Přitom druhově pestré luční porosty jsou často právě ty neúživné, sušší nebo naopak nepřístupné na vlhkých nebo svažitých místech, nebo na odlehlých lokalitách, kde nepodlehly odvodnění či nebyly dříve přeorávány a podobně. Obdobně je tomu u nedopasků u pastvin – někde nedělají zemědělcům problémy, a přitom jsou důležitými živnými rostlinami pro be-

zobratlé i přínosné pro některé druhy ptáků. Jejich likvidace je však povinná.

Řešení, jak opět slova agro a envi v těchto případech spojit, nabízí využití dvou paragrafů **Nařízení vlády č. 79/2007**: pro louky je to § 4, odst. 2, písm. f, kde se uvádí – odložení nebo vynechání jedné ze dvou povinných sečí je možné z důvodu zachování přírodních stanovišť nebo s ohledem na ochranu vzácně žijících organismů; souhlasné vyjádření příslušného orgánu ochrany přírody k důvodům odložení nebo vynechání jedné ze sečí musí žadatel doručit Fondu nejpozději v den, kdy měla být seč provedena.

U pastvin je to § 9, odst. 15, písm. e s tímto zněním – nedopasky jsou povinny být zlikvidovány v daném bloku do 30 dnů po ukončení pastvy. Není povinnost likvidovat nedopasky na pozemcích se střední svažitostí nad 10 procent a více. Měnit povinnost likvidace nedopasků lze se souhlasným vyjádřením orgánu ochrany přírody.

Jaký je postup při jejich aplikaci, který využíváme na pracovišti Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v Ostravě?

✓ zemědělec spolu se zástupcem našeho pracoviště vytipuje vhodné bloky nebo jejich části (musí jít o lokality přírodně hodnotnější, druhově pestré) a stanoví se, která seč má být vynechána;

✓ vyplní se poměrně jednoduchý formulář s názvem **Souhlasné vyjádření orgánu ochrany přírody – je možno vynechat 1. nebo 2. seč, na jednom nebo více blocích, na bloku celém nebo jeho části, vyjádření může být na jeden i více roků;**

✓ formulář si nechá zemědělec potvrdit na úřadě obce s rozšířenou působností (odbor či referát životního prostředí), která je příslušným orgánem ochrany přírody (mimo zvláště chráněná území přírody);

✓ formulář pak dodá na příslušné pracoviště SZIFu v termínu, kdy má být provedena daná operace – tedy při vynechání 1. seče do konce července a při vynechání 2. seče do konce října;

► Jaké jsou naše prozatímní zkušenosti?

Především většina zemědělců o této možnosti neví, paragrafů a různých pokynů je mnoho... Je dobré, když si sami vytipují vhodné lokality, většinou dobře poznají, které jsou přírodně cennější, není třeba je podceňovat. Ty doplníme o námi navržené lokality a na jaře provedeme jednoduchý terénní průzkum. Výsledkem je návrh bloků, kde bude vynechána první nebo druhá seč nebo změněn termín seče, případně, kde se nebude provádět likvidace nedopasků na pastvinách.

Zájem zemědělců je různý, protože mají odlišné podmínky hospodaření. Někteří nechtějí přijít o travní hmotu, pro jiné je nevhodná zhoršená kvalita při vynechání či posunu seče, další se obávají stížností majitelů pozemků, některým se nechce se zatěžovat dalšími „papíry“ – a přece je zájemců poměrně dost. On totiž i obyčejný selský rozum mnohde říká, že některá louka je prostě jednosečná, ušetří se čas, nafta ... a pomůže přírodě. Vysemení se rostliny, vývojové cykly dokončí hmyz, úkryt najde srnčí a jiná zvěř. Pestrost živáčků obývajících louky a pastviny je dána pestrostí péče o ně, čím bude různorodější tím lépe. Většina luk jistě zůstane sečena ve stanovených termínech, ale i to málo, ty cenné „drobky“ v krajině s odlišnou péčí mají svůj význam.

Radim Jarošek,
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Pavla Samsonová, Alena Malíková,
Bioinstitut

ZKRATKY:

AEO – Agroenvironmentální opatření

Změny v Programu rozvoje venkova pro rok 2011

□ **NV č. 75/2007 Sb. o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními (LFA) a v oblastech NATURA 2000 na zemědělské půdě ve v platném znění.**

Změny pro rok 2011: s účinností od 1. 1. 2011 byly nařízením vlády č. 372/2010 Sb. zrušeny specifické oblasti typu SX. Jedná se o území, která byla zařazena do LFA v období 2004–2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nespĺnila standardní kritéria pro zařazení do LFA (Less Favoured Areas – méně příznivé oblasti) pro období 2007–2013. Z důvodu zachování možnosti splnit žadatelům hospodařícím v LFA vymezených pro období 2004–2006 závazek provozování zemědělské činnosti po dobu minimálně 5 let od první platby vyrovnávacího příspěvku byly však tyto oblasti zařazeny do LFA na přechodnou dobu, tj. do konce roku 2010. Pro rok 2011 je součástí nařízení vlády přechodné ustanovení, které se týká zemědělců hospodařících ve specifické oblasti typu SX, kteří nemají k 31. 12. 2010 splněný závazek, tj. poprvé obdrželi platbu vyrovnávacího příspěvku v roce 2006 a kteří nebudou moci bez vlastního zavinení splnit tento pětiletý závazek. Sankce ze strany SZIF nebude uplatněna, pokud dotčený zemědělec po celý kalendářní rok bude obhospodařovat půdní bloky s kulturou travní porost o minimální výměře alespoň 1 ha, které byly před nabytím účinnosti tohoto nařízení, tj. před 1. 1. 2011 zařazeny v SX.

□ **NV č. 79/2007 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.**

Žádost o zařazení je možné podat do 15. 5. 2011 prvního roku pětiletého období na místně příslušné agentuře pro zemědělství a venkov (AZV). Na později podané žádosti nebude brán zřetel. Žádost o poskytnutí dotace v rámci tzv. jednotné žádosti se podává na místně příslušné AZV do 15. 5. 2011. Jestliže žadatel doručí žádost o poskytnutí dotace po 15. 5. (resp. 16. 5. 2011 = pondělí), avšak stihne ji doručit na AZV do 25 kalendářních dnů po této lhůtě, nárok na dotaci neztratí. V tomto případě se na příslušný kalendářní rok poskytne dotace snižená o 1% z celkového nároku na dotaci za každý pracovní den, o který byla žádost o poskytnutí dotace doručena na AZV po stanovené lhůtě.

□ **Doplnění podmínek správné zemědělské praxe (Standardy GAEC):**

od 1. 7. 2011 žadatel na výměře půdního bloku, případně jeho dílu označené v evidenci půdy jako mírně erozně ohrožená, bude zakládat porosty kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice pouze s využitím půdoochranných technologií. Pro přesnou definici obsahu bodu č. 2 standardů GAEC – mimo jiné i s ohledem na ekologické hospodaření – byla na Ministerstvu zemědělství sestavena pracovní skupina, jejímiž členy jsou zástupci Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, Ústředního bramborařského svazu, Svazu pěstitelů cukrovky, Agrární komory, SZIF a další.

O možnostech splnění standardu č. 2 GAEC – hospodaření na mírně erozně ohrožených pozemcích v podmínkách ekologického zemědělství – budeme čtenáře našeho Zpravodaje informovat.

Směnný kurz pro rok 2001 je stanoven ve výši 25,088 Kč/EUR

Metodiky jsou zveřejněny na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/aktuality/>

VYSVĚTLIVKA: GAEC – Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu

Louka s vynechanými neposečenými pásy porostu

© R. Jarošek

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Podpořeno v rámci projektu Síť agroenvironmentálních poradenských a informačních center v ČR.
Projekt je realizován za finanční podpory SFŽP a MŽP

SFŽP ČR

Zpravodaj vychází za finanční podpory Ministerstva zemědělství České republiky